ΚΛΕΙΤΟΦΩΝ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΛΕΙΤΟΦΩΝ

St. III p. 406

ΣΩ. Κλειτοφωντα τον 'Αριστωνύμου τις ήμιν διηγείτο α ξυαγχος, ὅτι Λυσία διαλεγόμενος τὰς μὲν μετὰ Σωκράτους διατριβὰς ψέγοι, τὴν Θρασυμάχου δὲ συνουσίαν ὑπερεπαινοῖ.

ΚΛΕΙ. "Οστις, ὧ Σώκρατες, οὐκ ὀρθῶς ἀπεμνημόνευέ σοι 5 τοὺς ἐμοὶ περὶ σοῦ γενομένους λόγους πρὸς Λυσίαν· τὰ μὲν γὰρ ἔγωγε οὐκ ἐπίρνουν σε, τὰ δὲ καὶ ἐπίρνουν. ἐπεὶ δὲ δῆλος εἶ μεμφόμενος μέν μοι, προσποιούμενος δὲ μηδὲν φροντίζειν, ῆδιστ' ἄν σοι διεξέλθοιμι αὐτοὺς αὐτός, ἐπειδὴ καὶ μόνω τυγχάνομεν ὅντε, ἵνα ἦττόν με ἡγῷ πρὸς σὲ φαύλως το ἔχειν. νῦν γὰρ ἴσως οὐκ ὀρθῶς ἀκήκοας, ὥστε φαίνῃ πρὸς ἐμὲ ἔχειν τραχυτέρως τοῦ δέοντος· εἰ δὲ μοι δίδως παρρησίαν, ῆδιστα ἀν δεξαίμην καὶ ἐθέλω λέγειν.

ΣΩ. 'Αλλ' αἰσχρὸν μὴν σοῦ γε ὡφελεῖν με προθυμου- 407 μένου μὴ ὑπομένειν δῆλον γὰρ ὡς γνοὺς ὅπῃ χείρων εἰμὶ καὶ βελτίων, τὰ μὲν ἀσκήσω καὶ διώξομαι, τὰ δὲ φεύξομαι κατὰ κράτος.

ΚΛΕΙ. 'Ακούοις ἄν. ἐγὼ γάρ, ὧ Σώκρατες, σοὶ συγγιγνό- 5 μενος πολλάκις ἐξεπληττόμην ἀκούων, καί μοι ἐδόκεις παρὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους κάλλιστα λέγειν, ὁπότε ἐπιτιμῶν

406 a.3 breperairo $\hat{\Lambda}$ D: treperaire $\hat{\Lambda}$ = a.5 sotis sotis $\hat{\Lambda}$ Hermann: sotis ••• Schanz a.8 $\mu\eta\delta \hat{l}\nu$ poort set $\hat{\Lambda}$ F. i bres $\hat{\Lambda}$ A: $\mu\eta\delta \hat{l}\nu$ a.10 bree \hat{L} cit. \hat{L} bres \hat{L} A is a som. F. 407 a.6 done \hat{L} A F: $\hat{l}\delta h$ e.10 \hat{L}

b

τοις ανθρώποις, ώσπερ επί μηχανής τραγικής θεός, υμνεις b λέγων· "Ποι φέρεσθε, ωνθρωποι; καὶ αγνοείτε οὐδεν των δεόντων πράττοντες, οίτινες χρημάτων μεν πέρι την πασαν σπουδην έχετε όπως ύμιν έσται, των δ' ύέων οίς ταθτα παραδώσετε ὅπως ἐπιστήσονται χρῆσθαι δικαίως τούτοις, 5 ούτε διδασκάλους αὐτοῖς εύρίσκετε τῆς δικαιοσύνης, εἴπερ μαθητόν—εί δε μελετητόν τε καὶ ἀσκητόν, οἵτινες εξασκήσουσιν καὶ ἐκμελετήσουσιν ἱκανῶς—οὐδέ γ' ἔτι πρότερον ύμας αὐτοὺς οὕτως ἐθεραπεύσατε. ἀλλ' δρωντες γράμματα c καὶ μουσικὴν καὶ γυμναστικὴν tμᾶς tε αὐτοtος καὶ τοtος παίδας ύμων ίκανως μεμαθηκότας—α δη παιδείαν αρετής είναι τελέαν ήγεισθε-κάπειτα οὐδεν ήττον κακούς γιγνομένους περί τὰ χρήματα, πῶς οὐ καταφρονεῖτε τῆς νῦν 5 παιδεύσεως οὐδε ζητεῖτε οἵτινες ὑμᾶς παύσουσι ταύτης τῆς άμουσίας; καίτοι διά γε ταύτην την πλημμέλειαν καὶ ράθυμίαν, άλλ' οὐ διὰ τὴν ἐν τῷ ποδὶ πρὸς τὴν λύραν ἀμετρίαν, καὶ ἀδελφὸς ἀδελφῷ καὶ πόλεις πόλεσιν ἀμέτρως καὶ d αναρμόστως προσφερόμεναι στασιάζουσι καὶ πολεμοῦντες τὰ έσχατα δρώσιν καὶ πάσχουσιν. ὑμεῖς δέ φατε οὐ δι' ἀπαιδευσίαν οὐδὲ δι' ἄγνοιαν ἀλλ' ἐκόντας τοὺς ἀδίκους ἀδίκους είναι, πάλιν δ' αὖ τολμᾶτε λέγειν ώς αἰσχρὸν καὶ θεομισὲς 5 ή άδικία· πως οὖν δή τις τό γε τοιοῦτον κακὸν έκων αίροῖτ' άν; "Ηττων δς αν ή, φατέ, των ήδονων. οὐκοῦν καὶ τοῦτο ακούσιον, είπερ τὸ νικαν έκούσιον; ωστε έκ παντὸς τρόπου τό γε αδικείν ακούσιον ο λόγος αίρει, και δείν επιμέλειαν της e νῦν πλείω ποιεῖσθαι πάντ' ἄνδρα ἰδία θ' ἄμα καὶ δημοσία συμπάσας τὰς πόλεις."

Ταῦτ' οὖν, ὧ Σώκρατες, ἐγὼ ὅταν ἀκούω σοῦ θαμὰ λέγοντος, καὶ μάλα ἄγαμαι καὶ θαυμαστῶς ὡς ἐπαινῶ.

καὶ ὁπόταν αὖ φῆς τὸ ἐφεξῆς τούτω, τοὺς ἀσκοῦντας μὲν 5 τὰ σώματα, τῆς δὲ ψυχῆς ημεληκότας ἔτερόν τι πράττειν τοιούτου, του μεν άρξουτος αμελείν, περί δε το αρξόμενου έσπουδακέναι. καὶ ὅταν λέγῃς ὡς ὅτω τις μὴ ἐπίσταται χρησθαι, κρείττου έαν την τούτου χρησιν εί δή τις μη έπίσταται δφθαλμοίς χρήσθαι μηδέ ώσιν μηδέ σύμπαντι τῷ 10 σώματι, τούτω μήτε ακούειν μήθ' όραν μήτ' άλλην χρείαν μηδεμίαν χρησθαι τώ σώματι κρείττον ή όπηουν χρησθαι. καὶ δη καὶ περὶ τέχνην ώσαύτως. ὅστις γὰρ δη μη ἐπίσταται 408 τη έαυτου λύρα χρησθαι, δηλον ώς οὐδε τη του γείτονος, οὐδε οστις μη τη των άλλων, οὐδὲ τη ξαυτοῦ, οὐδ' άλλω των οργάνων ουδέ κτημάτων ουδενί. και τελευτά δή καλώς δ λόγος οὖτός σοι, ὡς ὅστις ψυχῆ μὴ ἐπίσταται χρῆσθαι, 5 τούτω τὸ ἄγειν ήσυχίαν τῆ ψυχῆ καὶ μὴ ζῆν κρεῖττον ἡ ζῆν πράττοντι καθ' αυτόν εί δέ τις ανάγκη ζην είη, δούλω αμεινον η ελευθέρω διάγειν τῷ τοιούτω τὸν βίον εστίν ἄρα, καθάπερ b πλοίου παραδόντι τὰ πηδάλια τῆς διανοίας ἄλλω, τῷ μαθόντι την των ανθρώπων κυβερνητικήν, ην δη συ πολιτικήν, ω Σώκρατες, επουομάζεις πολλάκις, την αυτήν δη ταύτην δικαστικήν τε καί δικαιοσύνην ώς έστιν λέγων. τούτοις δή τοίς 5 λόγοις καὶ έτέροις τοιούτοις παμπόλλοις καὶ παγκάλως λέγομένοις, ως διδακτου άρετη και πάντων ξαυτού δει μάλιστα έπιμελείσθαι, σχεδον ούτ' αντείπον πώποτε ούτ' οίμαι μή- c ποτε υπτερου αυτείπω, προτρεπτικωτάτους τε ήγουμαι καί ώφελιμωτάτους, και ατεχυώς ώππερ καθεύδουτας επεγείρειν ήμας. προσείχου δη του νουν το μετά ταθτα ώς άκουσόμενος, έπανερωτών οὔτι σὲ τὸ πρώτου, ὧ Σώκρατες, ἀλλὰ τών 5 ήλικιωτών τε καὶ συνεπιθυμητών ἡ έταίρων σών ἡ ὅπως δεῖ πρός σε περί αὐτών τὸ τοιοῦτον δυομάζειν. τούτων γάρ

τούς τὶ μάλιστα είναι δοξαζομένους ύπὸ σοῦ πρώτους ἐπανηρώτων, πυνθανόμενος τίς ὁ μετὰ ταῦτ' εἴη λόγος, καὶ d κατά σε τρόπου τινά ύποτείνων αυτοις, "Ω βέλτιστοι," έφην, "ύμεις, πως ποτε νυν ἀποδεχόμεθα την Σωκράτους προτροπην ημών ἐπ' ἀρετήν; ώς ὄντος μόνου τούτου, έπεξελθείν δε οὐκ ένι τῷ πράγματι καὶ λαβείν αὐτὸ τελέως, 5 άλλ' ήμιν παρά πάντα δη τον βίον ξργον τοῦτ' ξσται, τοὺς μήπω προτετραμμένους προτρέπειν, καὶ ἐκείνους αὖ ἐτέρους: η δεί τὸν Σωκράτη καὶ ἀλλήλους ἡμᾶς τὸ μετὰ τοῦτ' ἐπανερωe τâν, δμολογήσαντας τοῦτ' αὐτὸ ἀνθρώπω πρακτέον εἶναι, τί τουντεύθεν; πως άρχεσθαι δείν φαμεν δικαιοσύνης πέρι μαθήσεως; ωσπερ αν εί τις ήμας προύτρεπεν τοῦ σώματος έπιμέλειαν ποιείσθαι, μηδέν προνοούντας δρών καθάπερ 5 παίδας ώς έστιν τις γυμναστική καὶ λατρική, κάπειτα ώνείδιζεν, λέγων ώς αισχρον πυρών μεν και κριθών και άμπέλων έπιμέλειαν πάσαν ποιείσθαι, καὶ ὅσα τοῦ σώματος ἕνεκα διαπονούμεθά τε καὶ κτώμεθα, τούτου δ' αὐτοῦ μηδεμίαν τέχνην μηδε μηχανήν, ὅπως ώς βέλτιστον έσται τὸ σῶμα, 10 έξευρίσκειν, καὶ ταῦτα οὖσαν. εὶ δ' ἐπανηρόμεθα τὸν ταῦθ' 409 ήμας προτρέποντα· Λέγεις δε είναι τίνας ταύτας τας τέχνας; εἶπεν αν ἴσως ὅτι γυμναστικὴ καὶ Ιατρική. καὶ νῦν δὴ τίνα φαμέν είναι την έπι τη της ψυχης άρετη τέχνην; λέγέσθω." Ο δη δοκών αὐτών ἐρρωμενέστατος είναι πρὸς ταῦτα ἀπο-5 κρινόμενος εἶπέν μοι ταύτην τὴν τέχνην εἶναι ἥνπερ ἀκούεις σὺ λέγουτος, ἔφη, Σωκράτους, οὐκ ἄλλην ἡ δικαιοσύνην. Εἰπόντος δ' ἐμοῦ " Μή μοι τὸ ὄνομα μόνον εἴπης, ἀλλὰ ὧδε. b ιατρική πού τις λέγεται τέχνη· ταύτης δ' έστιν διττά τὰ ἀποτελούμενα, τὸ μεν laτρούς ἀεὶ πρὸς τοῖς οὖσιν ετέρους έξεργάζεσθαι, τὸ δὲ ὑγίειαν· ἔστιν δὲ τούτων θάτερον οὐκέτι

d ι ὑπό τινων \mathbf{F} d 4 γρ. ἔνι Ven. 184: ἐν \mathbf{A} \mathbf{F} \mathbf{D} d 6 ἐκείνους \mathbf{A} \mathbf{F} \mathbf{D} : ἐκείνοις al. Schanz d $\mathbf{7}$ τοῦτ' \mathbf{F} ἐπανερωτῶν \mathbf{F} \mathbf{D} : ἐπερωτῶν \mathbf{A} \mathbf{e} 10 ἐπανηρώμεθα \mathbf{F} (corr. \mathbf{f}) a 4 αὐτῶν] αὐτοῦ \mathbf{F} (corr. \mathbf{f}) a 5 μοι om. Stobaeus a 7 δ' ἐμοῦ \mathbf{D} : δέ μου \mathbf{A} \mathbf{F} \mathbf{D} : εἴπης μόνον Stobaeus \mathbf{u} δύος \mathbf{A} \mathbf{F} \mathbf{D} : εἴπης μόνον Stobaeus \mathbf{u} δύος \mathbf{E} \mathbf{U} \mathbf{U}

τέχνη, της τέχνης δε της διδασκούσης τε καὶ διδασκομένης έργου, ο δη λέγομεν ύγίειαν. καὶ τεκτονικής δε κατά ταυτά 5 οικία τε και τεκτονική το μέν έργον, το δε δίδαγμα. της δή δικαιοσύνης ώσαύτως τὸ μὲν δικαίους ἔστω ποιεῖν, καθάπερ έκει τους τεχνίτας έκάστους το δ' έτερον, ο δύναται ποιείν ημίν έργον ο δίκαιος, τί τοῦτο φαμεν; είπέ." Οῦτος μέν, ώς ο οίμαι, τὸ συμφέρου ἀπεκρίνατο, ἄλλος δὲ τὸ δέου, ἔτερος δὲ τὸ ὡφέλιμου, ὁ δὲ τὸ λυσιτελοῦν. ἐπανήειν δὴ ἐγὼ λέγων οτι " Κάκει τά γε ονόματα ταθτ' έστιν έν ξκάστη των τεχνών, ορθώς πράττειν, λυσιτελούντα, ωφέλιμα καὶ τάλλα τὰ τοιαύτα 5 άλλα προς ότι ταθτα πάντα τείνει, έρει το ίδιον έκάστη ή τέχνη, οίον ή τεκτονική τὸ εῦ, τὸ καλώς, τὸ δεόντως, ώστε τὰ ξύλινα, φήσει, σκεύη γίγνεσθαι, & δη οὐκ έστιν τέχνη. d λεγέσθω δη και το της δικαιοσύνης ώσαύτως." τελευτών απεκρίνατό τις ω Σώκρατές μοι των σων έταίρων, δς δή κομψότατα έδοξεν είπειν, ὅτι τοῦτ' εἴη τὸ τῆς δικαιοσύνης ζδιον ξργον, δ των άλλων οὐδεμιας, φιλίαν εν ταις πόλεσιν 5 ποιείν. οὖτος δ' αὖ έρωτώμενος την φιλίαν αγαθόν τ' έφη είναι και οὐδέποτε κακόν, τὰς δὲ τῶν παίδων φιλίας και τας των θηρίων, ας ήμεις τουτο τούνομα επονομάζομεν, ούκ απεδέχετο είναι φιλίας επανερωτώμενος συνέβαινε γαρ αυτώ τὰ πλείω τὰς τοιαύτας βλαβερὰς η ἀγαθὰς είναι. φεύγων ο δη τὸ τοιούτον οὐδὲ φιλίας ἔφη τὰς τοιαύτας εἶναι, ψευδώς δε δυομάζειν αὐτὰς τοὺς οὕτως δυομάζοντας τὴν δε ὅντως καὶ ἀληθῶς φιλίαν είναι σαφέστατα δμόνοιαν. τὴν δὲ όμονοιαν έρωτώμενος εί όμοδοξίαν είναι λέγοι ή επιστήμην, 5 την μέν υμοδοξίαν ητίμαζεν ηναγκάζοντο γάρ πολλαί καί βλαβεραί γίγνεσθαι δμοδοξίαι ανθρώπων, την δε φιλίαν άγαθου ωμολογήκει πάυτως είναι και δικαιοσύνης έργον, ωστε ταυτον έφησεν είναι ομόνοιαν [καί] επιστήμην οθσαν,

10 ἀλλ' οὐ δόξαν. ὅτε δὴ ἐνταῦθα ἦμεν τοῦ λόγου ἀποροῦντες, 410 οἱ παρόντες ἱκανοὶ ἦσαν ἐπιπλήττειν τε αὐτῷ καὶ λέγειν ὅτι περιδεδράμηκεν εἰς ταὐτὸν ὁ λόγος τοῖς πρώτοις, καὶ ἔλεγον ὅτι "Καὶ ἡ ἰατρικὴ ὁμόνοιά τίς ἐστι καὶ ἄπασαι αἱ τέχναι, καὶ περὶ ὅτου εἰσὶν ἔχουσι λέγειν· τὴν δὲ ὑπὸ σοῦ λεγομένην 5 δικαιοσύνην ἡ ὁμόνοιαν, ὅποι τείνουσά ἐστιν, διαπέφευγεν, καὶ ἄδηλον αὐτῆς ὅτι ποτ' ἔστιν τὸ ἔργον."

Ταῦτα, ὧ Σώκρατες, ἐγὼ τελευτῶν καὶ σὲ αὐτὸν ἠρώτων, καὶ εἶπές μοι δικαιοσύνης εἶναι τοὺς μὲν ἐχθροὺς βλάπτειν, b τους δε φίλους εῦ ποιείν. ὕστερον δε εφάνη βλάπτειν γε οὐδέποτε ὁ δίκαιος οὐδένα πάντα γὰρ ἐπ' ώφελία πάντας δράν. ταῦτα δὲ οὐχ ἄπαξ οὐδὲ δὶς ἀλλὰ πολὺν δὴ ύπομείνας χρόνον [καὶ] λιπαρῶν ἀπείρηκα, νομίσας σε τὸ 5 μεν προτρέπειν είς αρετής επιμέλειαν κάλλιστ' ανθρώπων δράν, δυοίν δὲ θάτερον, ἡ τοσούτον μόνον δύνασθαι, μακρότερου δε οὐδέυ, δ γένοιτ' αν καὶ περὶ ἄλλην ἡντιναοῦν τέχνην, οίον μη όντα κυβερνήτην καταμελετήσαι τον έπαινον c περὶ αὐτῆς, ώς πολλοῦ τοῖς ἀνθρώποις ἀξία, καὶ περὶ τῶν άλλων τεχνών ώσαύτως ταὐτὸν δη καὶ σοί τις ἐπενέγκοι τάχ' αν περί δικαιοσύνης, ώς οὐ μαλλον όντι δικαιοσύνης έπιστήμονι, διότι καλώς αὐτην έγκωμιά(εις. οὐ μην τό γε 5 $\epsilon \mu \dot{o} \nu$ οῦτως $\epsilon \chi \epsilon \iota$ δυο $\hat{\iota} \nu$ δ ϵ θάτ $\epsilon \rho o \nu$, $\hat{\eta}$ οὐκ $\epsilon i \delta \dot{\epsilon} \nu a \iota$ σ ϵ $\hat{\eta}$ οὐκ ἐθέλειν αὐτῆς ἐμοὶ κοινωνεῖν. διὰ ταῦτα δὴ καὶ πρὸς Θρασύμαχον οΐμαι πορεύσομαι καὶ ἄλλοσε ὅποι δύναμαι, απορών έπει εί γ' εθέλεις συ τούτων μεν ήδη παύσασθαι d πρὸς ἐμὲ τῶν λόγων τῶν προτρεπτικῶν, οἶον δέ, εἰ περὶ γυμναστικής προτετραμμένος ή τοῦ σώματος δεῖν μὴ ἀμελεῖν, τὸ ἐφεξῆς αν τῷ προτρεπτικῷ λόγῳ ἔλεγες οἶον τὸ σῶμά μου φύσει ου οΐας θεραπείας δείται, και νθν δη ταυτον ,5 γιγνέσθω. θες του Κλειτοφωντα όμολογούντα ως έστιν κατα-

a ι γρ. ἐπεχείρησαν ἐπιπλήττειν A a 3 ή A F Stobacus: om. D a 5 δποι F: δπου A D b 3 δὲ A D: γὰρ F b 4 καὶ secl. Baumann b 8 οἶον A D: om. F (ή suprascr. f) c γ πορεύσωμαι D f ct fecit A^2 : πορεύομαι A F δποι Bckker: ὅπη A F D d 3 τ ω̂ ἐφεξῆς F

γέλαστον τῶν μὲν ἄλλων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι, ψυχῆς δέ, ης ἔνεκα τᾶλλα διαπονούμεθα, ταύτης ημεληκέναι· καὶ τᾶλλα ε πάντα οἴου με νῦν οὕτως εἰρηκέναι τὰ τούτοις ἐξῆς, ἃ καὶ νυνδη διῆλθον. καί σου δεόμενος λέγω μηδαμῶς ἄλλως ποιεῖν, ἵνα μή, καθάπερ νῦν, τὰ μὲν ἐπαινῶ σε πρὸς Λυσίαν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, τὰ δέ τι καὶ ψέγω. μη μὲν γὰρ προτετραμμένω 5 σε ὰνθρώπω, ὧ Σώκρατες, ἄξιον εἶναι τοῦ παντὸς ψήσω, προτετραμμένω δὲ σχεδὸν καὶ ἐμπόδιον τοῦ πρὸς τέλος ἀρετῆς ἐλθόντα εὐδαίμονα γενέσθαι.

ΘΙ καὶ τάλλα . . . εἰρηκέναι om. F: add, in marg. f Θ 5 δέ τι A D: δ' έτι F

N M

.

•

•